

जाहिरातींचे दर.

सालील पच्यावर चौकशी करावी.

व्यवस्थापक, अर्थ,

'दुर्गाधिवास', पुणे ४.

अर्थ

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी

रु. ४.

(रपाल हंशिल माफ)

किरकोळ अंकास

एक आणा.

'अर्थ एव प्रधानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र.

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे.

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख १४ एप्रिल, १९३७

अंक १५

दि सेंट्रल प्रॉव्हिन्सेस अँड बेरार

प्रॉव्हिन्शल को-ऑपरेटिव्ह बँक, लिमिटेड

लोकांना आपला पैसा किरायातशीर व्याजाच्या दराने गुंतविण्याची संधि देत आहे.

वरील बँकेने तारीख १३ मार्च १९३७ रोजी साजरा केलेल्या आपल्या रौप्यमहोत्सवानिमित्त सदरहु तारखेपासून दशवार्षिक रोखे शेंकडा ७० रु. ८ आण्यांच्या दराने विक्रीस काढले आहेत.

विक्रीस काढलेले रोखे फक्त ५,००,००० रु.च्या दर्शनी किंमतीचे आहेत. वरील रक्कम शेतकऱ्यांची हलाखीची स्थिती दूर करण्यासाठी कर्जाऊ दिली जाणार आहे.

हे रोखे विकत घेण्यांत बिलकूल सद्देबाजी नाही.

विशेष माहिती समक्ष भेटीत अथवा पत्रद्वारे.

नागपूर शहर,
ता. १ मार्च १९३७

} मॅनेजर, दि सी. पी. अँड बेरार प्रॉव्हिन्शल को-ऑपरेटिव्ह बँक, लिमिटेड.

मुलांचा खाऊ

म्हणजे सर्व प्रकारचे पेपरमिंट, लेमन
ईप्स, मिल्क टॉफी, वगैरे.

भावाचे माहितीपत्रक मागवा

भारत इंडस्ट्रियल वर्क्स, ८१३ सदाशिव, पुणे २.

उन्हाळशकरितां ब्राह्मी तेल हें शुद्ध सोबरोल तेलाने
तयार केलेलें असतें.स्टॉकिस्ट : म. गो. कुटकर्णी
आणि मंडळी, पुष्करणी चौक,
सदाशिव, पुणे.मॅन्युफॅक्चरर :
दि बांबे कलकत्ता ट्रेडिंग
कंपनी, मुंबई नं. ४

घरपोंच जोडी रु. ८ ची

कां, विचार कसला करितां !

तुमच्यासमोर हा
सुप्रसिद्धटिकेकरी
पातळांचीजाहीरात असतां
उगीच दुसरी-
कडील पातळे मा-
गविण्याचे मोहास
पडू नका.
टिकेकरी पातळे
सर्वांगसुंदर अ-
र्थात आपल्यास

पाहिजेत सर्वांच आहेत.

नमुने मोफत. पोस्टेजकरितां दीड आण्याची तिकिट पाठवा.

दि टिकेकर टेक्स्टाईल मिल, लि.

पो. टिकेकरवाडी, सोलापूर.

दी सनशाइन इन्शुरन्स लि.

या कंपनीच्या रुपी पॅलीसी, मॅरेज पॅलीसी, डेली प्रिमियम पॅलीसी, पेरेंट्स गिफ्ट पॅलीसी वगैरे नवीन योजनांचा प्रचार करणेकरितां पगारी एजंट पाहिजेत. माहितीकरितां लिहा अगर समक्ष भेटा.

ब्रँच सेक्रेटरी,

ब्रँच ऑफीस : ३३४ गणेश पेठ, पुणे.

विविध माहिती

बँकास सुटी

सोमवार ता १९ एप्रिल रोजी रामनवमीनिमित्त बँका बंद राहतील.

संगीतासुद्धे कार्यक्षमता वाढते

हल्लीच्या यांत्रिक जीवनामध्ये मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादनाच्या पद्धतीमुळे कामगारास तेंच तेंच काम दिवसभर करीत रहावे लागते, त्या कारणाने काम कटाळवाणे होते हातामधील कामास अनुरूप अशा संगीताच्या तालाने कामगाराची कार्यक्षमता वाढते असा अनुभव आला आहे संगीत थांबविले की काही दिवसांनी काम पुनः कमी होऊ लागते

जागतिक साखर परिषद

जागतिक साखर परिषदेचे उद्घाटन गेल्या आठवड्यात मि रॅम्से मॅक्डोनाल्ड ह्यांनी लंडन येथे केले २२ राष्ट्रांचे प्रतिनिधी परिषदेस हजर होते हिंदुस्थानास आमंत्रण नव्हते. साखरेचे जागतिक उत्पादन व स्वयं ह्यामध्ये काही तरी मेळ असावा, ह्या दृष्टीने प्रयत्न झाले पाहिजेत, असे मि मॅक्डोनाल्ड ह्यांनी सांगितले.

हिंदुस्थानातील चलनी नोटा

गेल्या महिन्याच्या २६ तारखेस एकूण २०८ कोटी रुपये किंमतीच्या चलनी नोटा हिंदुस्थानात काढलेल्या होत्या आणि त्यापैकी १३ कोटी, ६४ लक्षांच्या नोटा रिझर्व्ह बँकेच्या रोख शिल्लकेत असून बाकीच्या १९४ कोटी, ३५ लक्षांच्या नोटा व्यवहारात खेळत होत्या

अकरा सिमेंट कारखान्यांचे एकीकरण

हिंदुस्थानाच्या निरनिराळ्या भागातील अकरा सिमेंट कारखान्याच्या एकीकरणाची योजना आता पुरी झाली असून त्याची व्यवस्था "असोसिएटेड कंपनी लि." ह्या नवीन स्थापलेल्या मंडळीच्या हाती आली आहे

कृत्रिम रेशमाच्या कापडावरील जकात वाढली

जपानमधून कृत्रिम रेशमाच्या कापडाची आयात झपाट्याने वाढल्यामुळे त्याची स्पर्धा देशी गिरण्यास होऊ लागली होती व त्यासंबंधी हिंदी कारखानदारांनी हि बरेच दिवस तक्रार चालविली होती हिंदुस्थान सरकारने आता ह्या मालावरची जकात थोडीशी वाढविली आहे.

जर्मनीच्या इतिहासाचे आधारभूत ग्रंथ

ग्रेट ब्रिटनमधील "इन्स्टिट्यूट ऑफ हिस्टोरिकल रिसर्च" ह्या संस्थेस जर्मनीतर्फे त्या देशाच्या इतिहासाचे २,६०० आधारभूत ग्रंथ नुकतेच नजर करण्यात आले. जर्मनीच्या इतिहासाची पुरी माहिती सद्दरहु ग्रंथात आढळते

लोकसंख्येत वाढ—इटलीची सराशी

इटलीमध्ये दरसाल दर हजाराला १३ लोक मरण पावतात व २३ अर्भके जन्मास येतात. म्हणजे, प्रत्येक १,००० लोकसंख्येस १०, ह्या प्रमाणात इटलीची वस्ती वाढत आहे जर्मनीत हे प्रमाण ७.१ व अमेरिकेत ६ इतके पडते, परंतु ग्रेट ब्रिटनमधील लोकसंख्येत दरसाल दर हजारी फक्त तिघांची भर पडते फ्रान्समध्ये हे प्रमाण १०००.१ इतके अल्प आहे

राज्यारोहण समारंभाचा खर्च

महाराणी विक्टोरिया ह्याच्या ग्रेट ब्रिटनमधील राज्यारोहण समारंभास जेवढा खर्च आला, त्याच्या सहापट खर्च सहाव्या जॉर्ज बादशहाच्या राज्यारोहण समारंभास येणार आहे.

ब्रिटिश पोस्ट खात्याचे उत्पन्न

ब्रिटिश पोस्ट खात्यास होणाऱ्या उत्पन्नापैकी शेकडा ५९ इतकी रकम पोस्टाच्या कामाबद्दल मिळते, शेकडा ३४ इतकी प्राप्ती टेलिफोनच्या वापरापासून होते व उरलेले उत्पन्न ताराच्या फीणासून मिळते. बरील माहितीवरून ग्रेट ब्रिटनमध्ये टेलिफोनचा फैलाव किती झाला आहे, ह्याची कल्पना येते.

ब्रिटिश पोस्ट खात्याचे वाढते काम

	१८४३-४४	१९३५-३६
पोस्टाचे एकूण उत्पन्न	२३ कोटी रु	१०४ कोटी रु.
वाढलेल्या पत्रांची संख्या	२३ कोटी	७०० कोटी
१९३५-३६ साली पोस्ट खात्यास	१५३ कोटी रुपये	निवळ नफा झाला

रस्त्यांची योजना आखण्याकरिता अधिकाऱ्याची नेमणूक

मुंबई इलाख्यातील रस्त्यासंबंधी एक मोठ्या प्रमाणावर योजना आखण्याकरिता एक स्वतंत्र अधिकारी नेमण्याचे मुंबई सरकारने ठरविले आहे प्रांतेक रोड फंडातून ह्या अधिकाऱ्याचा पगार, इत्यादींची तरतूद करण्यात येईल

वायां जाणाऱ्या लोखंडी तुकड्यांची निर्गत

मोडक्या-तोडक्या लोखंडाच्या वस्तू लोखंडाच्या महर्धतेमुळे प्रचंड मागणी येत आहे. १९३५ साली अशा तऱ्हेचे ५२ हजार टन लोखंड हिंदुस्थानातून जपानला गेले, व १९३६ साली ५२ हजार टनाची निर्गत झाली गेल्या फेब्रुवारी अखेरच्या ११ महिन्यात ९२ हजार टन लोखंड जपानकडे गेले. मागील एक-दोन महिन्यात जपानने १० हजार टन मोडकें-तोडकें लोखंड हिंदुस्थानात खरेदी करून नेले आहे

१२ मे, १९३७

बादशहा सहावे जॉर्ज ह्याच्या राज्यारोहणाचा समारंभ लंडन येथे ता १२ मे १९३७ रोजी साजरा होणार आहे. सद्दरहु दिवस हिंदुस्थानात सार्वजनिक सुटीचा दिवस म्हणून जाहीर करण्यात आला आहे लवकरच हिंदुस्थानास समक्ष भेट देऊन दरबार भराविण्याचा बादशहाचा बेत असल्याने, ता. १२ मे रोजीचा हिंदुस्थानातील समारंभ विशेष थाटामाटाने करण्यात येणार नाही

हिंदी हायकोर्टातील युरोपियन जज

हिंदुस्थानातील सर्व हायकोर्टात मिळून ४७ युरोपियन व ४८ युरोपियनतर न्यायाधीश आहेत १९१० साली शेकडा ७४ न्यायाधीश युरोपियन होते

असेंब्लीच्या सभासदांची भाषणे रेडिओवर कां ऐकवीत नाहीं !

लेजिस्लेटिव्ह असेंब्लीत होणारी भाषणे ऐकण्यास जनता अत्यंत उत्सुक असल्याने ती रेडिओवर घेऊन लोकांच्या कानावर का घालीत नाही असा प्रश्न एका सभासदाने विचारला असता जनतेच्या ह्या औत्सुक्याची सरकारास माहिती नाही व म्हणून त्यासंबंधी कोणताच व्यवस्था करण्याचे प्रयोजन नाही असे उत्तर देण्यात आले

मुंबई बंदरातून सोन्याची साप्ताहिक निरगत

	रु. किंमत
२८-३-३७ ते ३-४-३७	१९,४८,९२१
४-४-३७ ते १०-४-३७	७९,११,०९०
२१-९-३१ ते १०-४-३७	२,९५,६६,७३,५९५

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती . १८०	७ युद्धविषयक तयारी व औद्योगिक चलती १८४
२ चांदी सोन्याचा व्यापार १८१	८ संरक्षक धोरणान्तर्गत सुपरिणाम . . १८५
३ कपास आणि साखर १८१	९ गिन्हाइकावरील धर्मादाय पट्टी .. १८६
४ कच्च्या किल्सवरील जकात कमी झाली १८२	१० हिंदी व्यापारी संस्थांच्या मध्यवर्ती सत्राची बैठक १८७
५ स्फुट विचार . १८२	११ एक्सचेंज रूपांचा क्रमात वाढ १८८
परकी तज्ञ व त्यांचा हिंदुस्थानास सर्च-साम्राज्याची ग्रेट ब्रिटनला अवश्यकता-रौटन कमिटीच्या शिफारसी-सकीचा विमामध्यमातातली सहकारी चळवळ	१२ प्राप्तीवरील करारावाचन एक निवाडा .. १८८
६ बुद्धिमदाराष्ट्र शुगर सिंडिकेट १८४	१३ निवडक बाजारभाव १८९

अर्थ

बुधवार, ता १४ एप्रिल, १९३७

चांदी-सोन्याचा व्यापार

(२)

इंग्लंडने आपल्या चलनाची सोन्याच्या मानाची किंमत उतरवली आणि हिंदुस्थानच्या हुडणावळीचा दर स्थिर ठेवला, ह्या कारणाने सोन्याची हिंदुस्थानात रुपयाच्या नाण्यात व्यक्त होणारी किंमत चढून दर तोळ्यास २४ पासून ३५ रुपयावर गेली ह्याच सुमारास आर्थिक मंदीमुळे हिंदी जनतेस गाठचे सोने विकून ससाराचा गाढा हाकण्याची तजवीज करणे भाग पडले सोन्याची निर्गत हिंदुस्थानातून १९३१ सालअखेरपासून मोठ्या प्रमाणात होत आली आहे, त्याचें कारण ह्या परिस्थितीत आहे चांदी-सोन्याचे व्यापारी मागणी-पुरवठा पाहून आणि हिंदी व परदेशी बाजारातले कमी-ज्यास्त भाव लक्षात घेऊन ह्या धातूची खरेदी-विक्री व आयात-निर्गत करणार, हे उषढ आहे प्रस्तुत विषयावरील पहिल्या लेखात सोन्याच्या व्यापाराची माहिती आम्हीं दिली आहे चांदीच्या आयात-निर्गतीसंबंधाची माहिती खाली देत आहो हिंदी जनतेतील मध्यम स्थितीतल्या लोकांची व गेरगरिवाची शिल्पक चांदीमध्ये गुंतवण्यात येते, हे सुप्रसिद्ध आहे पण चांदीच्याहि खरेदी-विक्रीवर आणि आयात-निर्गतीवर उतरत्या-चढत्या किमतीचा परिणाम होत असतो. चांदी देशात सारखी येत असते व देशातून बाहेर जात असते अलीकडे चांदीच्या निर्गतीपेक्षा आयात अधिक होत आली आहे हे गेल्या काही महिन्यातल्या व्यवहारावरून स्पष्ट होतं १९३५ सालच्या शेवटच्या नऊ महिन्यात चांदीच्या आयातीपेक्षा सुमारे २३ कोटी रुपयाची निर्गत ज्यास्त होती १९३६ सालातल्या ह्याच नऊ महिन्यात पारडे फिरून निर्गतीपेक्षा आयात ९ कोटी रुपयांनी अधिक झाली

हिंदुस्थानात चांदीची आयात दरवर्षी सारखी होत आलेली आहे पण १९३३ सालापासून गेल्या वर्षीपर्यंत ह्या देशाने

चांदीची आयातीपेक्षा निर्गतच ज्यास्त केली अमेरिकेने मध्य-तरी चांदीची खरेदी करून किंमत चढीची राहिल असे राष्ट्रीय धोरण अवलंबिले होतं, त्याचा हा परिणाम होय. चांदीस चांगला भाव येताच त्या संधीचा फायदा घेऊन हिंदी व्यापाऱ्यांनी वीस कोटी औंस वजनाची चांदी परदेशात विकली आणि अमेरिकेने पुर्वीचे आपले धोरण बदलल्यामुळे बाजारभाव खाली आलेले पाहून त्यांनी पुन्हा चांदी खरेदी करून भरली. १९३४-३५ मध्ये दर महिन्यास सरासरीने २२ लक्ष औंस वजनाची चांदी बाहेर गेली आणि १९३५-३६ सालचा हा आकडा १७ लक्ष औंस इतका होता च लू साली हा साप्ताहिक निर्गतीचा आकडा दोन लक्षाच काय तो आहे ह्याच्या उलट चांदीची आयात मोठ्या प्रमाणात वाढली आहे १९३४ ३५ साली एकूण आयात २९६ लाख औंस झाली आणि १९३५-३६ मध्ये ती ३८५ लक्ष औंस होती १९३६-३७ च्या एप्रिल ते जानेवारी अखेरची दहा महिन्यातली आयात ६३४ लक्ष औंस इतकी झालेली आहे. १९३७ ३८ सालच्या बजेटात चांदीवरची आयात जकात दर औंसास दोन तोळ्याची तीन तोळे करण्यात आली आहे आणि ह्या वाढाव्यापासून ५० लक्ष रुपये अधिक उत्पन्न सरकारच्या तिजोरीस होईल अशी अपेक्षा आहे यावरून १९३७ ३८ मध्ये ८०० लक्ष औंस चांदी हिंदुस्थानात येईल असा फडनवीसाचा अंदाज आहे, हे स्पष्ट आहे हा अजमास कितीसा खरा ठरेल हे सांगता येत नाही. चांदीचा अलीकडील बाजारभाव बेताचा आहे आणि तो लोकांच्या खरेदीस अनुकूल असा आहे अमेरिकेच्या चांदी महाग करण्याच्या धोरणाचा कल सोडून दिला तर एकदरीने चांदीची किंमत मर्यादेच्या बाहेर चढलेली नाही हिंदी जनतेचा कल सोन्यापेक्षा चांदीकडे राहिल असा कित्येक तज्ज्ञांचा अभिप्राय आहे. सोन्याची निर्गत घटत जाणार असा रंग दिसत आहे आणि सोन्याच्या ऐवजी चांदी समहित करण्याची जनतेची प्रवृत्ति वाढेल असे दिसते

कपास आणि साखर

जागतिक उत्पादन व हिंदुस्थान

कपास व साखर ह्यांच्या उत्पादनात जगाच्या बाजारात हिंदुस्थानास नाव घेण्यासारखे स्थान असल्याने त्या त्रिषयीच्या प्रसिद्ध होणाऱ्या आकड्यांमध्ये हिंदी मालाचा अतर्भाव होतो. गेल्या आठ वर्षांचे व चालू सालाचे कपास व साखर ह्या बाबतचे तुलनात्मक ठोकळ आकडे खाली दिले आहेत ते प्रमुख देश व एकदर जग ह्यासंबंधाचे आहेत प्रथम कपाशीचे आकडे दिले आहेत

कपास

(लक्ष गाठीचे आकडे)

वर्ष	ब्राझिल	इजिप्त	हिंदुस्थान	अमेरिका	एकूण जग
१९२९	५३	१६	५८	१५७३	२८८३
१९३०	५३	१७	५२३	१६०३	२८४३
१९३१	४३	१६३	५२३	१४९	२७६३
१९३२	५३	१२३	४०	१८१३	२९१
१९३३	४३	१०	४६३	१३९	२५३
१९३४	९३	१७	५१	१४०३	२८३३
१९३५	१३	१५	४८३	१०६३	२५५
१९३६	१७	१७	५७३	११७३	२८२३
१९३७	१८	१९	५८३	१३५	३२७३

हिंदी कारखान्यातले साखरेचे उत्पन्न गेल्या पाच-सात वर्षांत एक दीड लक्ष टनापासून सुमारे नऊ लक्ष टनावर गेले आहे, हे आता सुप्रसिद्ध आहे तथापि, जगातील इतर देशात साखरेची पैदास किती होते आणि जागतिक उत्पादनाची वाटणी प्रमुख देशात कशी झाली आहे, हे समजणे जरूर आहे त्याचप्रमाणे, हिंदी साखरेची पैदास वाढत गेली, त्याबरोबर जाव्हाच्या कारखान्यातले उत्पादन कसे घटत गेले आहे, आणि सरकारच्या सहाय्यामुळे ग्रेट ब्रिटनमध्ये बीटाच्या साखरेची उत्पत्ति कशी वाढली आहे, हे खाली दिलेल्या तुलनात्मक आकड्यावरून दिसून येईल.—

साखरेचे उत्पादन

(लक्ष टनाचे आकडे)

वर्ष	वयूबा	जा हा	इंग्लंड	एकूण जग
१९२९	५१३	३१	२३	२८३
१९३०	४६३	३०	३	२८१
१९३१	३१५	३१	४	२९१
१९३२	२६३	२९	२	२६८
१९३३	२०	२७	३	२५३
१९३४	२३	१४	५	२५१
१९३५	२५	७	७	२४८
१९३६	२५	५	५	२६७
१९३७	२८	६	५	२७३

सर्व जगात मिळून सुमारे २५० ते २७५ लक्ष टन इतकी साखर दर वर्षी तयार होते त्यापैकी हिंदुस्थानचा हिस्सा फक्त १० लक्ष टन एवढाच आहे ह्या आकड्यात हिंदुस्थानात होणाऱ्या गुळाचा अतर्भाव अर्थातच केलेला नाही तो केला असता हिंदुस्थानचा नव्व फार वर जातो

कच्च्या फिल्मसवरील जकात कमी झाली

कच्च्या सिनेमा फिल्मसवरील जकात सरकारने अजीबात काढून टाकावी अशी खटपट मोशन पिक्चर सोसायटी ऑफ इंडियाने आज गेली ४३ वर्षे चालविली आहे अधिकाऱ्याकडे शिष्ट मंडळ, असेंन्झीमध्ये ठराव व प्रश्न, वर्तमानवत्रातून प्रचार, इत्यादि मार्गीनीं सोसायटी प्रयत्न करित होती कच्च्या फिल्मला बावी लागणारी भारी किंमत ही देशी धंद्याचे प्रगतीच्या मार्गीतील एक मोठी अडचण आहे आयात होणाऱ्या कच्च्या ब्रिटिश फिल्मसवर १५% व ब्रिटिशेतर फिल्मसवर २५% अशी जकात आतांपर्यंत आकारण्यात येत असे, ती १ एप्रिल पासून प्रत्येकी ५ टक्क्यांनी उतरविली असल्याचे हिंदुस्थान सरकारने जाहीर केले आहे मोशन पिक्चर, सोसायटीच्या प्रयत्नास आलेले हे यश सोसायटीची लोकप्रियता व तिच्यावरील विश्वास वाढविण्यास सहायकारक होईल, ह्यात संशय नाही देशी चित्रपटांच्या धंद्याचे प्रगतीबाबत सोसायटी करित असलेले काम अभिनंदनीय आहे

स्फुट विचार

परकी तज्ञ व त्यांचा हिंदुस्थानास खर्च

कोणत्याही महत्त्वाच्या प्रश्नाची चाकशी कर्तव्य असता तिच्यासाठी, इंग्लंडमधील तज्ञ आणून त्याचे फंडे ते काम सोंपवण्याचे अशी प्रथा हिंदुस्थान सरकारने अलीकडे जोराने चालू केली आहे निरनिराळ्या विषयात हिंदी लोक तयार करून विशिष्ट ज्ञान, माहिती व अनुभव सगळ्या करण्याकरिता जरूर वाटल्यास परदेशात पठवून त्यास सार्वजनिक हिताच्या कामासाठी लायक बनवणे हा वास्तविक उत्कृष्ट मार्ग होय. जपान-सारख्या राष्ट्रांनी ह्या पद्धतीचा अवलंब केल्याने तेथील सरकारास तज्ञ सल्लागार बाहेरून आणण्याची आता आवश्यकता भासत नाही ब्रिटिश तज्ञास हिंदी प्रश्नाच्या चौकशीसाठी पाचारण करण्याची हिंदुस्थान सरकारची संवय अलीकडे इतक्या थरास जाऊन पोहोचली आहे की, ह्या सल्लागारांच्या आयातीवर जकात बसवावी अशी सूचना एका सभासदाने असेंन्झीमध्ये विनोदाने नुद्दीतच केली होती! १९३६ सालाच्या जानेवारी ते डिसेंबर ह्या बारमाहीत हिंदुस्थान सरकारने किती तज्ञ बहेरून आणले आणि त्याप्रीत्यर्थ किती खर्च झाला ह्या विषयीचे आकडे रेजिस्ट्रार असेंन्झीत डॉ. शिवाउद्दीन अहमद ह्यांनी सूचना केल्यावरून पुरवण्यात आले ते बोधप्रद आहेत मध्यवर्ती व प्रांतिक सरकार ह्यांचेमध्ये उत्पन्न-खर्चाची वाटणी करण्याबाबत आलेल्या एका तज्ञाचा १२ हजार रुपये खर्च झाला दोन शिक्षण तज्ञांच्या सल्ल्याची किंमत सरकारास ३९ हजार रुपये पडली रेल्वे चौकशीसाठी तीन तज्ञ आले होते, त्याचा सव्वादोन लक्ष रुपये खर्च झाला ब्रॉडकास्टिंगबद्दलचा सल्ला देणारासाठी सुमारे ७ हजार रुपये खर्च झाले शेत विषयक दोन सल्लागारांचा ८० हजार रुपये खर्च झाला ह्या प्रमाणे नऊ परदेशीय तज्ञांचे पायी एका वर्षात हिंदुस्थानास सुमारे पावणेचार लक्ष रुपये खर्चाचे लागले देशी लोकांवर हा पैसा खर्च झाला असता तर हिंदुस्थानात लायक तज्ञ तयार होऊन त्यांचेपासून राष्ट्रास काय-मचा फायदा झाला असता हिंदुस्थानात तज्ञ नाहीत व तयार होऊ शकत नाहीत ह्या प्रकारची कल्पना सरकारने का करावी? अशा कल्पनेने लोकांचा पैसा खर्चून लायक माणसे येथे कधीच तयार होणार नाहीत व हिंदुस्थानचे ह्या बाबतीतले परावलंबन कधीच दूर होणार नाही

साम्राज्य टिकाविल्याखेरीज ग्रेट ब्रिटनची धडगत नाही

ग्रेट ब्रिटनचे जीवन त्या देशाच्या आयात व निर्यात व्यापारावर अवलंबून आहे. कच्चा माल व साण्याचे पदार्थ मिळून सुमारे २ लक्ष टन वजनाचा माल त्या देशात दररोज उतरतो. ग्रेट ब्रिटन निर्गत करित असलेल्या मालापैकी तिसरा हिस्सा ब्रिटिश साम्राज्यातील देशात खर्चतो ब्रिटिश साम्राज्यावरील ग्रेटब्रिटनचे प्रभुत्व कमी झाल्यास अर्थातच हा व्यापार घटल्याखेरीज रहाणार नाही सर्व देशांनी खुल्या व्यापाराचे तत्त्व अमलात आणल्यास पूर्वीप्रमाणे आताही ग्रेट ब्रिटनची भरभराट होत राहील, परंतु खुला व्यापार हळीच्या धकाधुकाच्या काळात टिकावा कसा? ब्रिटिश साम्राज्याच्या खालोखाल रशियाचे क्षेत्रफळ व फ्रेंच साम्राज्याची लोकसंख्या ही येतात. हॉलंडचेहि साम्राज्य मोठे आहे व पोर्तुगाल, डेनमार्क

आणि इटली ह्या देशाचेहि मुलूख क्षेत्रफळ लहान नाहीत जर्मनीस मात्र साम्राज्य नाही. मार्क नाण त्या देशाबाहेर कोणीच स्वीकारित नाही, तेव्हा त्याने कच्चा माल निर्यात कसा ? जगातील सोन्याच्या एकूण उत्पादनापैकी फक्त ६० उत्पादन एकट्या ब्रिटिश साम्राज्यात होतें, त्यामुळे जर्मनीसारख्या देशाची कुचबणा झाल्यास नवल नाही जपानच्या लोकसंख्येसहि तेथील जमीन अपुरी पडते आणि कच्चा माल मिळवून पक्का माल परदेशात खपवणे त्यास कठीण जातें जपान, जर्मनी, इटली, इत्यादि देशात प्रत्येक चौरस मैलामध्ये ३५० पेक्षा जास्त लोकवस्ती आहे, तर कॅनडा, न्यूझीलंड, दक्षिण आफ्रिका, न्यूफाउंडलंड इत्यादि ब्रिटिश वसाहतीत हें प्रमाण २० इतकें देखील पडत नाही. ऑस्ट्रेलियात तर दर चौरस मैलामध्ये सरासरीने फक्त २६ लोकांची वसति असल्याचें आढळतें त्या सबद्द देशातील लोकसंख्येपेक्षा एकट्या लंडन शहराची वस्ती २० लाखांनीं जास्त आहे ! वसाहती मिळविण्यासाठी धडपडणाऱ्या व युद्धाची जय्यत तयारी करणाऱ्या राष्ट्रांचे परस्पर स्पर्धेतून व आक्रमणातून ब्रिटिश साम्राज्याचा बचाव करणें ग्रेट ब्रिटनला अत्यंत अवश्यक आहे. जपान, इटली, इत्यादि देशात लोकसंख्या वाढत आहे, ह्या उलट ब्रिटिश वसाहतीमध्ये जननाचें प्रमाण घटत आहे अशा ह्या धोक्याचे परिस्थितीमध्ये आपलें साम्राज्य कायम टिकविण्यावरच ग्रेट ब्रिटनचें जीवन आणि सामर्थ्य अवलंबून आहे

रौटन कमिटीच्या शिफारसी

अलीकडे मोटारलॉन्ग्याची व बसेसची वहातुक मोठ्या प्रमाणावर होत असल्याकारणानें, त्यामुळे होणाऱ्या अपघातास आळा बसविण्याकरितां काहीं उपाययोजना अमलात आणणें जरूर झालें आहे ह्या संबंधात चौकशी करून शिफारसी करण्याकरिता हिंदुस्थान सरकारनें नोव्हेंबर, १९३६ मध्ये मि. रौटन, आय सी एस, ह्याच्या अध्यक्षतेखाली एक कमिटी नेमली होती, तिचा रिपोर्ट नुकताच प्रसिद्ध झाला आहे मोटारगाड्या चागल्या स्थितीत रहाव्या, रस्त्यात होणाऱ्या अपघाताबद्दल गाड्यातील उतारू व रस्त्यानें जाणारे लोक ह्यास नुकसानभरपाई मिळण्याची व्यवस्था व्हावी, इत्यादि प्रश्नावर चौकशी कमिटीनें मते मागवून व साक्षी घेऊन आपलें काम समाधानकारक रीतीनें पार पाडलें आहे हिंदुस्थानात मोटारीच्या प्राणघातक अपघाताचें प्रमाण १० हजार गाड्यास ९३ इतकें भारी पडत असल्याचें कमिटीस आढळून आलें इतर कोणत्याहि देशात मोटारीखाली इतके बळी पडत नाहीत मोटारीमुळे होणाऱ्या लहानसहान अपघाताची संख्याहि हिंदुस्थानात मोठी आहे अपघातामध्ये सापडलेल्या लोकांस नुकसानभरपाई फारच क्वचित् मिळते, कारण भाड्याच्या गाड्यांत विमा उतरलेल्या वाहनाची संख्या सहात एक एवढीच आढळते. लॉन्ग्यामधील उतारू व पादचारी जनता ह्याच्या सुरक्षिततेसाठी अपघातामधील दुखापतीचा व मृत्यूचा विमा उतरविण्यास मोटारवाल्यावर सक्ती करणें अवश्यक आहे, असें कमिटीचें ठाम मत आहे सध्या नुकसानभरपाईची निश्चित अशी काहींच तरतूद नाही

सक्तीचा विमा-सहकाराचा अवलंब

आपल्या गाडीचा विमा उतरविण्यास प्रत्येक बसवाल्यास सालिना १५० ते १७५ रु. खर्च येईल, परंतु जनतेच्या हिताचे दृष्टीनें तो अवश्यकच आहे, ह्यात संशय नाही. विम्याची सक्ती

केल्यानंतर, विमा कंपनीस आपल्या एजन्सस पूर्वीइतकें कमिशन घ्यावें लागणार नाही व त्या मानानें विम्याच्या हप्त्यात बचत होऊं शकेल, अशी कमिटीची अपेक्षा आहे केवळ विम्यामुळे अपघाताचें प्रमाण कमी होईल, असें मुळीच नाही मोटारीतील उतारूची संख्या मर्यादित राखली पाहिजे व निष्काळजी मोटारवाहक्यास कडक शासन करण्यात आलें पाहिजे, ह्याची कमिटीस जाणीव आहे विम्याची व्यवस्था लॉरीवाल्याच्या सघानीं सहकारी तत्त्वावर केली असतां ती सोईची व स्वस्त पडते, असा अनुभव रत्नागिरी मोटार असोसिएशनला आलेला आहे, व त्याबाबत कमिटीनें अनुकूल अभिप्राय व्यक्त केला आहे सहकारी विम्याचा इतर ठिकाणींहि प्रसार व्हावा, ह्या दृष्टीनें कमिटीनें उपयुक्त सूचना केल्या आहेत एका मालकाची एकच लॉरी, अशी परिस्थिती आज कित्येक ठिकाणीं आढळते. ह्या लॉरीवाल्याची एकमेकाशीं तीव्र स्पर्धा चालते व त्यामुळे अपघाताची संख्या वाढते. हा धोका कमी व्हावा, ह्याकरिता मोटारवाल्याचें पद्धतशीर सघटण होणें आवश्यक आहे. शिस्त व पद्धतशीरपणा ह्याचा अवलंब केल्यास त्यात मोटारवाल्याचा फायदा आहे, हें त्यांनीं ओळखलें पाहिजे. रौटन कमिटीनें अशा प्रकारच्या व्यवस्थेवर भर दिला, हें योग्यच आहे एकदरीनें ग्राहता, कमिटीच्या शिफारसी अपेक्षित स्वरूपाच्या आहेत तिनें केलेल्या सूचनातील विम्याबाबतची शिफारस सर्वांत महत्त्वाची आहे विम्याच्या अंमलबजावणीत काहीं अडचणी उपास्थित होण्याचा संभव असला तरी त्या दूर करण्याची शिकस्त करून, लॉन्ग्यामधील उतारू व पादचारी जनता ह्यांच्या हिताकडे सरकार ताबडतोब लक्ष पुरवील, अशी आशा आहे हिंदुस्थान सरकारनें रौटन कमिटीच्या रिपोर्टावर प्राक्तिक सरकाराचे अभिप्राय मागवले आहेत

मध्यप्रांतांतली सहकारी चळवळ

सहकारी सघटनाचे सुपरिणाम अनुभवास येण्यास सामान्य आर्थिक परिस्थितीत सुधारणा होणें अगत्याचें आहे, जोपर्यंत शेतकऱ्यांचीं पिकें चांगलीं येत नाहीत आणि त्याच्या किंमती चढत नाहीत तोपर्यंत सहकारी संस्थानीं केलेले सुधारणेचे प्रयत्न अपेक्षेप्रमाणें फलद्रूप हाऊ शकत नाहीत, हा सिद्धांत, मध्यभाग व वऱ्हाड प्रांतातील सहकारी सात्याच्या अहवालात नमूद केला आहे तिकडे लक्ष देणें अवश्यक आहे पतपेढ्याच्या थकलेल्या कर्जाच्या बाक्या इतक्या वाढल्या आहेत की शेतकऱ्यास चालू खर्चास लागणारा पैसा मिळणें कठीण झालें आहे. मध्यप्रांत व वऱ्हाड येथें गेलीं कित्येक वर्षे कर्जबाजारीपणामुळे पतपेढ्या बंद करणें आणि नवीन पेढ्या न काढणें असलें दुहेरी घोरण अवलंबावें लागलें होतें ही कोडी आता फुटली असून ह्या दोन्ही बाबतीत सुधारणा झाली असल्याचें अहवालात निदर्शनास येतें नवीन सहकारी संस्था स्थापन करताना मागच्या चुका होणार नाहीत अशी खबरदारी घेण्यात यावी अशी सूचनाहि त्यात केली आहे, तिची अंमलबजावणी कर्ज देणें व वसूल करणें ह्याचे व बर्तत काळजीनें होणें अगत्याचें आहे खेडेगावांतील पतपेढ्याच्या लोकांत शिक्षण नसल्यानें त्यास बँकावर सर्वस्वी अवलंबून रहावें लागतें आणि आपल्या संस्थेचा कारभार डोळसपणानें करता येत नाही ह्या सर्वसामान्य वैगुण्याचा उल्लेख अहवालात आहे आणि हिंदुस्थान सरकारनें दिलेल्या ग्रेटमधून शिक्षणावर पैसा खर्चला जात आहे त्याचा योग्य उपयोग होईल अशी आशा प्रदर्शित केली आहे शिक्षण, सघटन व व्यावहारिकपणा हे गुण सहकारी संस्थांच्या यशास अत्यवश्यक आहेत आणि त्याची जोपासना सतत होईल तरच ह्या चळवळींत प्रगति होण्याची आशा आहे

वि बृहन्महाराष्ट्र शुगर सिंडिकेट लिमिटेड, पुणे

वि व लिमये यांची डायरेक्टर बोर्डावर नेमणूक
संचालक मंडळाने मशिनरीची मागणी केली असून त्याप्रमाणे
करारपत्र मशिनरी कंपनीकडून लिहून घेतले आहे प्रथम पाच
हजार टन साखर तयार करिता याची व नंतर सात हजार टना-
पर्यंत साखर कारखाना वाढविता यावा अशा घोरणाने मशिनरी
विकत घेतली आहे जमिनी व पाणी याची तीस वर्षेपर्यंत
निश्चित तजवीज झाली असल्यामुळे, प्रथम तीस वर्षेपर्यंत व तीस
वर्षांनंतर सरकार, जमीनमालक व सिंडिकेट यांना हल्लीच्या शर्तीत
काही योग्य फेरफार करावा असे वाटल्यास त्याप्रमाणे पुनः तीस
वर्षेपर्यंत सिंडिकेटच्या साखर कारखान्याला हगामशीर स्वतःचा
उत्तम ऊस मिळू शकेल. सिंडिकेटचा स्वतःचा ऊस असल्यामुळे
किंमती वाढण्याची भीति सिंडिकेटला नाही. उलट थोडक्या खर्चात
भरपूर व चांगले पीक आणता येण्याचा प्रयत्न करता येईल.
हिंदुस्थानातील १५० साखर कारखान्यांपैकी महाराष्ट्रीय संचालक
मंडळाच्या खास देखरेखीखाली चालविलेला हा एकच कारखाना
ब्रिटिश हद्दीत आहे. शेअर घेऊन हा कारखाना यशस्वी कर-
ण्याची जबाबदारी महाराष्ट्रीय जनतेवर आहे इण्डियन बँक, बँक
ऑफ इंडिया, पुना सेंट्रल को ऑपरेटिव्ह बँक, दि ब्रोम्बे प्रोविड-
न्शियल को-ऑपरेटिव्ह बँक लिमिटेड व दि बँक ऑफ महाराष्ट्र,
लिमिटेड व वरील बँकांच्या शाखा यांचेकडे सिंडिकेटचे शेअर
फॉर्म मिळतील. दे भ तात्यासाहेब केळकर यांनी प्रकृति-
स्वास्थ्याकरिता सिंडिकेटच्या डायरेक्टरच्या जागेचा राजीनामा
दिल्याचे केसरीत जाहीर झाले आहे त्याच्या जागी दिवाणबहा-
दुर लिमये, सोलापूर, यांची सिंडिकेटच्या डायरेक्टरच्या जागी
बोर्डाने नेमणूक केली आहे

वि ना वर्तक,
अध्यक्ष

बंगाल प्रातामधील प्राथमिक शिक्षणाचा प्रसार

बंगाल प्रातामध्ये सुमारे एक लक्ष खेडी आहेत, त्यापैकी ७०
हजार खेड्यांत एकही शाळा नाही एकूण शाळा ६४ हजार
असून, शिक्षकांची संख्या ८८ हजार आहे

मुंबई इलाख्याचे पहिल्या सहामाहीचे अदाजपत्रक

१ एप्रिल १९३७ ते २० सप्टेंबर १९३७ अखेर प्रांतिक
सरकारनी करावयाच्या खर्चास कायदेमंडळाच्या समतीची जरूरी
नाही, गव्हर्नराच्या अधिकारातील ती गोष्ट आहे. ५ कोटी ९२
लक्ष रुपयाच्या खर्चाचे पहिल्या सहामाहीचे बजेट मुंबईच्या
गव्हर्नरनी तयार केले आहे

For All Medicinal Requisites

— TRY —

N. MAHADEV & Co.

DISPENSING CHEMISTS
AND
DRUGGISTS

City Post Office Corner, POONA 2

Notice to Contractors

Sealed Percentage Rate Tenders are invited separately for —

- (1) Making Improvements to Shirpur Raver Road—Miles 22 to 30, costing Rs 48,009/-appro
- (2) Making Improvements to Shirpur Raver Road—Miles 31 to 39, costing Rs 47,285/-appro.
- (3) Making Improvements to Shirpur Raver Road—Miles 68 to 71, costing Rs 42,536/-appro
- (4) Making Improvements to Shirpur Raver Road—Miles 78 to 83, costing Rs 29,778/-appro

The date of receiving Tenders will be 23-4-37, 2 P.M. Tenders Forms will be issued by the Office of the Executive Engineer, Khandesh Division on working days on payment of Rs. 3/- for each Form upto 4 P.M. on 27-4-37

For details apply to the Undersigned

S K KARANDIKAR,
Executive Engineer,
Khandesh Division.

8-4-37

L. S. G. D. Classes

The next session of the Local Self Government Institute's Training Classes will begin from 20th April, 1937 at Poona, Bombay and Ahmedabad. Apply for Prospectus to :

(For Poona Centre)

Sd/-B. M. GUPTA, M. A., LL B., Hon Secretary & Treasurer, Maharashtra Branch, 410 Shanwar, Poona

(For Other Centres)

The Superintendent, Local Self Govt Institute, 11, Elphinstone Circle, Fort, Bombay

Fergusson College, Poona

A Supplementary F Y Examination will be held for ex-students of this college about 1st June 1937 Students must register their names for this examination before 22nd May 1937 on paying the necessary fees Any students who fail to obtain the F Y certificate at this examination will have to keep terms again.

9th April 1937

PRINCIPAL

पुढे औद्योगिक प्रदर्शन

ता १८-४-३७ अखेर चालू ठेवण्याचे
ठरले आहे

सरक्षक धोरणाचा सुपरिणाम

हिदी उद्योगधंद्यांस संरक्षण देण्याचे धोरण हिंदुस्थान सरकारने १२ वर्षांपूर्वी स्विकारले. ह्या सरक्षणाचा सुपरिणाम खालील आकड्यावरून दिसून येत आहे:—

आगपेट्या (ग्रेस पेट्या) १ कोटि ५ लक्ष	२ कोटि ४२ लक्ष
कागद (टन)	२८,००० ४८,०००
कपास-कापड (लक्ष वार)	१९५ ३५८
हातमागावरील कापड (लक्ष वार)	१६६ १६६
साखर (लक्ष टन)	३३ ११३
गूळ (लक्ष टन)	३५ ६७
पोलाद (लक्ष टन)	३३ ६३

वरील तुलनात्मक आकड्यावरून संरक्षक धोरणाच्या प्रभावाची कल्पना येईल हिंदुस्थान सरकारची ह्याबाबतची आस्था कमी झाली आहे, अशी श्री खैतान ह्याची तक्रार आहे.

वि नागपूर प्रीमियर को हौजसिंग सोसायटी लि

३१ मार्च १९३७ अखेरचा ताळेबंद

देणे रु	येणे रु.
भाग भाडवल ८०,६०० फर्निचर व सामान	९९१
गंगाजळी व इतर रिझर्व्हज ३,६८२ कर्जे	२,६८,९९०
कायम ठेवी १,६३,०५६ सरकारी रोखे (रिझर्व्ह)	२,७८७
सी पी अँड बरार प्रॉ फडाचे)	२,७८७
को बँक नागपूरचे अधिकृत गुंतलेल्या इतर	
कर्जे व कॅश क्रेडिट ६६,४६५ रकमा	४१,४९४
सभासदांच्या सेविंगज ठेवी ५,०१९ व्याज	२,३३२
इतर बाबी २७६ इतर बाबी	१,२३०
च्याज ५८९ शिलक, रोखे व प्रातिक	
वर्ष अखेरच्या नफ्यापैकी बँकेत	१,८७९
शिलक १६	
	३,१९,७०३
	३,१९,७०३

विद्यार्थ्यांकरिता सहकारी चळवळीवर व्याख्यान

ता ७-४-३७ रोजी लोणावळा येथे लोणावळा हायस्कूल-मध्ये 'सहकारी चळवळ व त्याबाबत विद्यार्थ्यांकरिता कर्तव्य' ह्या विषयावर पुणे जिल्हा को इन्स्टिट्यूटचे प्रॉपॅगंडा ऑफिसर, श्री. ए. के. इंगळे, यांचे व्याख्यान झाले. व्याख्यानास विद्यार्थी वर्ग व शिक्षक वर्ग मिळून सुमारे १०० मंडळी हजर होत्या.

पू. खा. जिल्हा को इन्स्टिट्यूट

पूर्व खानदेश सहकारी इन्स्टिट्यूटचे सहकारी सोसायटीच्या सेक्रेटरींना शिक्षण देण्याकरिता एक वर्ग जयगाव येथे ता. ७-५-३७ ते २४-५-३७ पर्यंत भरविण्याचे ठरले आहे. वर्गाची फी (जेवणाची व रहाण्याची व्यवस्था धरून) १० रु आहे व ती २०-४-३७ चे आंत भरली पाहिजे सहकारी परीक्षा ता. २३-५-३७ ते ३०-५-३७ पर्यंत घेण्यात येतील परीक्षेस बसू इच्छिणाऱ्यांनी इन्स्टिट्यूटच्या कचेरीकडे पत्रव्यवहार करावा.

प्रो. काळे ह्यांची उज्जनी येथे व्याख्याने

उज्जनी येथे माधव कॉलेजमध्ये एक मराठीत व दुसरे इंग्रजीत अशी दोन व्याख्याने प्रो. काळे ह्यांनी दिली.

दी रेडिओ इलेक्ट्रिक स्टोअर्स

रिप्रेझेंटेटिव्हाय—एम. जी. साठे
रे-मार्केटनेजीक, ८० शुक्रवार, पुणे.

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street,
Bombay716 Sadashiv Peth,
Poona City

पायोनियर डाइंग हाऊस पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी

एरोप्राफ्ट प्रिंटिंग, सडीकाम, पक्क्या रंगाचे छापकामाचा व
रंगविण्याचा कारखाना

भिकारदास मारुतीरोड, 'दातेवाडी' ६२५ सदाशिव पेठ

जनानी व मर्दानी कापड

मिळण्याचे

खात्रीलायक एकच ठिकाण

माधव सोमण ब्रदर्स,

लक्ष्मीरोड, पुणे. २

सुबई सरकारचे सर्जन जनरल साहेबांनी भेट दिलेला

डॉ. काळे यांचे पुना लेप्रसी क्लिनिक

म्हणजेच मझारोग, पोर्टर कोड व इतर सर्व प्रकारचे चम-
विकारावरील उपचारांचे विश्वसनीय ठिकाण

ठिपसे आश्रम,
पुणे नं ४डॉक्टर काळे,
लेप्रसी स्पेशलिस्टUNEMPLOYMENT
NO MORE

अखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या

प्रतीचे सरकारमान्य

झारापकर टेलरिंग

कॉलेज

आप्पा बळवत चौक, पुणे २

[माहितीपत्रक मागवा]

फाळण

दरसाल हल नवे म्हणून आमचे इच्छा गर्भ
संभव औषध घ्या व संततिनियमन करा
औषध बंद केले की, मुलें होताना माहिन्यांनुन एकदांच घ्यावे
लागते वर्षभर पुण्याच्या औषधांचा किंमत रु ५ ट स नि
गट्टे फिजीशियन, स्यांडवा सी पी

गिन्हाइकावरिल 'धर्मादाय' पट्टी

(ले श्री भाऊ गंगाधर साठे, कॉन्ट्रॅक्टर, पुणे)

वस्तुची किंमत ठरविल्यानंतर सदरहु किंमतीमध्ये धर्मादाय म्हणून काही आकारणीची वाढ करण्याचा व्यापारी संप्रदाय आहे एकाद्रे गिन्हाइक नाखूष झाल्यास त्यास धार्मिक बाबींचे महत्त्व पटवून देण्याचा प्रयत्न केला जातो साधारणपणे कोण-तेच गिन्हाइक ही पट्टी खुषीने देत नाही. योग्य दरावर चढ-लेला पै, पैसा मोठ्या नाइलाजाने, आपले सवध सलोख्याचे टिकावे, म्हणून देणे त्यास भाग पडते अशा प्रकारची आकारणी केव्हापासून चालत आलेली आहे, हे निश्चित सांगता येत नाही परंतु या फडाची रकम, ती साठवली गेली असल्यास, बरीच मोठी फुगलेली आढळून येईल धर्मादायाची गिन्हाइकावर बळ-जबरी करणे कितपत न्यायाचे व शिष्टाचारास धरून आहे, हा प्रश्न विचार करण्यासारखा आहे

धर्मादाय म्हणून जमा झालेल्या पैशाचा विनियोग कसा कर-ण्यात येतो, ह्यासंबंधीची माहिती कोठेही वाचनात नाही धर्मा-दाय घेण्याची स्थानिक पद्धत आहे, असे मात्र व्यापारी सांग-तात विशिष्ट पेठेतील व्यापाऱ्याच्या समितीचा दडक ग्राहकावर का लादण्यात यावा ? व्यापारी क्षेत्रात अनेक धर्मांचे व पथाचे लोक असतात, अणि गिन्हाइकहि असेच समिष्ट असते व्यापारी व ग्राहक हे भिन्न धर्माय असल्यास, व्यापाऱ्यान वसूल केलेल्या धर्मादाय रकमेचा विनियोग ग्राहकाचे धर्मभावनास अनु-सरूनच होईल, अशी मुळीच खात्री देता येत नाही मग सदरहु ग्राहकास पुण्य कसे लाभणार ? प्रत्येक मनुष्य आपल्या धार्मिक रीतिरिवाजाप्रमाणे धर्मादाय करित असतोच. व्यवहारामध्ये विश्व-धर्म म्हणून काही वेगळा पहावयाचा असतो काय ? विजातीयाने हाती धर्मादायाकरिता रकम देण्यास ग्राहकास भाग पाडणे, हे योग्य दिसत नाही परधर्मीयाकडून गोळा करण्यात येणारा पैसा एखाद्या विशिष्ट धर्मातील लोकांच्या जमातीकडे धार्मिक कार्या-करिता का सोपविण्यात यावा ? ह्या प्रश्नासंबंधातील खालील गोष्टींचा विचार करणे आवश्यक आहे

(१) हा पैसा कोणत्या व्यवहारात व कोणी घ्यावा हे निश्चित केले पाहिजे

(२) भिन्नपंथीय लोकावर त्यांची सक्ती केली जाऊ नये

(३) ही रूढि मोडणे जरूर आहे. परंतु ते अशक्य ठर-न्यास, जमलेल्या रकमेचा विनियोग योग्य होईल अशी व्यवस्था करणे इष्ट आहे

(४) रोज जमा होणारा हा पैसा आजवर किती साठला आहे, ह्याचा आढावा घेतला पाहिजे

(५) ह्या रकमेचा विनियोग मंदीचे काळात हलक्या व्याजाने कर्जे देण्याकडे करता येण्याजोगा आहे शेतकऱ्याचे कर्जनिवारण, दुष्काळनिवारण, इत्यादि प्रीत्यर्थहि त्यातून मदत देता येईल

धर्मादाय रकमेच्या वसुलीसंबंधी व तिच्या विनियोगासंबंधी सुचलेले विचार वर मांडले आहेत धर्मादायाची पद्धत कायद्याने अजिबात बंद करणे श्रेयस्कर व इष्ट ठरेल का नाही हा प्रश्नहि विचार करण्याजोगा आहे ह्या विषयास चालना मिळण्यास वरील हकीकत कारणीभूत होईल, अशी आशा आहे

जगांत दरवर्षी किती मोटारगाड्या तयार होतात

सर्व प्रकारच्या मिळून मोटारगाड्यांचे जगातले उत्पादन १९२९ साली ६२ लक्ष, ८३ हजार गाड्या इतके होते चालू सालचे उत्पादन ह्यावरहि ताण करील असा रंग दिसत आहे १९३६ मध्ये मोटारगाड्यांचे जागतिक उत्पादन ५८ लक्ष गाड्या इतके झाले

—आदर्श विमा कंपनी—

वेस्टर्न इंडिया

लाईफ इन्शुरन्स कं. लि. सातारा

या संस्थेचे

सातवे मूल्यमापन प्रसिद्ध झाले.

मजबुतीची पराकाष्ठा !

नमुनेदार काटकसर !

सुप्रसिद्ध विमागणिती श्री. ग. स. मराठे म्हणतात,
“ विमा कंपन्यात एक आदर्श संस्था होऊन राहण्या-
सारखी आपण जी सेवा चालविली आहे तिचे महत्त्व या
मूल्यमापनामुळे यापुढे लोकांच्या नजरेत जास्त जास्त
भरत जाईल ”

जास्तीत जास्त बोनस त्रैवार्षिक दर हजार

हयातीनंतरचे ७५ रु. व हयातीतील ६० रु

याच स्वदेशी कंपनीत विमा उतरा.

मॅनेजर

एशियन पॉलिसी

म्हणजेच

आयुर्विभ्याच्या निरनिराळ्या सर्वांस
सोयीस्कर योजना.

महाराष्ट्रांत ठिकठिकाणी एजंट नेमावयाचे आहेत

धी एशियन अँशुरन्स कंपनी, लिमिटेड

-एशियन बिल्डिंग : मुंबई नं. १

हिंदी व्यापारी संस्थांच्या मध्यवर्ती सभाची वार्षिक बैठक

सरकारास सूचना व शिफारसी

[हिंदुस्थानातील व्यापारी संस्थांच्या मध्यवर्ती संस्थेचे (फेडरेशन ऑफ इंडियन चेंबर्स ऑफ कॉमर्स अँड इन्डस्ट्री) वार्षिक अधिवेशन दिल्ली येथे गेल्या आठवड्यात भरले होते त्यावेळी, तिचे अध्यक्ष श्री. डी पी खेतान, ह्यांनी केलेल्या भाषणाचा सारांश व बैठकीत मंजूर झालेल्या ठरावाची रूपरेषा येथे देण्यात येत आहे]

अध्यक्ष, श्री खेतान, ह्यांचे भाषण

“गेल्या वर्षी व्याजाचे दर हलके राहिले व उद्योगधंद्यांचीही वाढ झाली परंतु, देशी धंद्यास यावयाच्या संरक्षणाबाबत सरकारचे धोरण असमाधानकारक होऊ लागल्याविषयीची शंका व्यापारी वर्गास येऊ लागली आहे. रेल्वे चौकशी कमिटीवर व रेल्वे बोर्डावर एकहि हिन्दी मनुष्य नेमण्यात आला नाही आणि दोन रेल्वे कंपन्यांच्या कराराची मुदत लांबविण्यात आली, ह्या गोष्टी मध्यवर्ती कायदे मंडळाच्या शिफारशीस धरून नाहीत. हिंदुस्थान सरकारच्या फंडनशीलाच्या बजेटावरील भाषणात आयात व्यापार घटत असल्याबद्दल काळजी व्यक्त करण्यात आली आहे देशी साखरेच्या धंद्याचे वाढीवडल समाधान वाटण्याऐवजी साखरेची आयात कमी झाल्याने जकातीचे उत्पन्न बुडाले, ह्याबद्दल फटनवीसास विषाद वाटत आहे बजेटाची तोंडमिळवणी करून केवळ हिंदी आर्थिक परिस्थिति सुधारणार नाही, आयातीत घट होणे हा हिंदी उद्योगधंद्याच्या वाढीचा स्वभाविक परिणाम आहे, हे त्यांनी लक्षात ठेवले पाहिजे

हिंदुस्थानचे जागतिक व्यापारी क्षेत्रातील स्थान दळमळीत आहे सध्या निर्गत व्यापारात सुधारणा झालेली दिसते, ती युरोपांतील युद्धविषयक पूर्वतयारीमुळेच केवळ होय इतर देश एकमेकांशी व्यापारविषयक करार करण्याच्या खटपटीत असताना, हिंदुस्थान सरकार त्याबबत विशेष आस्था दाखवीत नाही चलन व हुडणावळ ह्या सवधातील आपले धोरण बदलण्यासहि सरकार तयार नाही ते बदलल्याखेरीज व खर्चीन काटकसर केल्याखेरीज आर्थिक प्रगति होणे कठीण आहे शेतीस प्राधान्य देऊन उद्योगधंद्याकडे दुर्लक्ष केले जात आहे, हे योग्य नाही दोन्हीची वाढ एकसारखी झाली पाहिजे ब्रिटिश साम्राज्यातील इतर देशांनी औद्योगिक उन्नतीकडे लक्ष पुरविले अहे व ते देश जरूर त्या योजना आखण्यास व पार पाडण्यास समर्थ आहेत. हिंदुस्थानाने त्याचा किंता गिगविला पाहिजे सरक्षक जकाती, वहातुकीचे हलके दर, स्वस्त भाडवलाचा पुरवठा, इत्यादि मार्गांनी उद्योगधंद्यास सहाय्य करता येण्याजोगे आहे गेली दहा वर्षे अम

लात असलेले सरक्षक धोरण यशस्वी झालेले असून, त्यामुळे उद्योगधंद्याच्या झालेल्या वाढीने हिंदुस्थानाचा दरसाल १०० कोटींचा फायदा होत आहे उद्योगधंद्याच्या प्रगतीमुळे जकातीचे उत्पन्न घटले असले तरी इतर मार्गांनी, एकदरीने पहाता, फायदाच होत आहे, हे कोणीहि कबूल करील

नव्या राज्यघटनेतील प्रातिक व मध्यवर्ती (फेडरल) सरकारास आपल्या योजना पार पाडण्यास जास्त ज्यास्त रकमाची जरूरी भासत जाणार हे उघड आहे सध्याच्या हलाखीच्या परिस्थितीत लोकांवर अधिक कर लादणे अशक्य आहे. देशातील सपत्तीमध्ये वाढ झाल्याखेरीज प्रगति होणे शक्य नाही शेतकऱ्यांच्या परिस्थितीत सुधारणा, मध्यम वर्गातील बेकारीचे निवारण, इत्यादि गोष्टीकडे सरकारने ताबडतोब लक्ष पुरविले पाहिजे, व दूरदृष्टीने त्याबाबत धोरण आखले पाहिजे ”

अधिवेशनांत मंजूर झालेले ठराव

(१) प्रांतीवरील कराबाबत चौकशी करण्याकरिता नेमलेल्या कमिटीने केवळ उत्पन्न वाढविण्याकडेच ज्यास्त लक्ष दिले. कमिटीच्या ह्या संवधातील शिफारसी अमलात आणण्यापूर्वी इन्कम टॅक्स खात्याच्या व्यवस्थेत सुधारणा करण्यात यावी गेल्या फेब्रुवारीत इन्कम टॅक्स दुरुस्तीचे बिल पास करून घेण्यात सरकारने निष्कारण घाई केली (२) झाजीवारमधील हिंदी रहिवाशांच्या हितसंबंधांचे सरक्षण करण्याकरिता सरकारने पराकाष्ठा करावी (३) ग्रेट ब्रिटन व हिंदुस्थान ह्यामध्ये नवीन व्यापारी करार करतेवेळी सरकारने खालील गोष्टी ध्यानात बाळगाव्याः—हिंदुस्थानचा निर्गत व्यापार वाढावा, इतर देशांशी व्यापारी करार करण्यास हिंदुस्थानास मुभा असावी, हिंदी व्यापारविषयक धोरण आखण्यास कोणत्याहि तऱ्हेची अडचण येईल अशा अटी मान्य करण्यात येऊ नयेत, ब्रिटिश कपास-कापडास सध्यापेक्षा जास्त प्रधान्य कोणत्याहि स्वरूपात मिळू नये, ग्रेट ब्रिटनमध्ये हिंदी मालाचा जास्त खप व्हावा, इ (४) सरकारने बेजबुड कमिटीवर एकाहि हिंदी नागरिकाची नेमणूक केली नाही, व कायदेमंडळाच्या ठरावास व आपल्या स्वतःच्या १९२३ साली स्वीकारलेल्या धोरणास बाजूस सारून दोन रेल्वे कंपन्यांच्या कराराची मुदत वाढविली, ह्याबद्दल असमाधान (५) युगेपांतील, विशेषत जर्मनीमधील, बाजारातून हिंदी व्यापाराची पीछेहाट होत आहे ह्याबद्दल काळजी. सरकारने परिस्थितीचा अभ्यास करून तेथील देशांशी करार करावेत, अशी शिफारस. (६) हुड्यावरील स्टॅप ड्यूटी कमी करण्याची सरकारास सूचना (७) सवद देशात एकजात वजन—प्रापे असणे इष्ट आहे, त्याबाबत सरकारास कायदा करण्याची विनंति (८) हिंदी आगबोटीच्या धंद्याची वाढ होईल, असे धोरण आखण्याची सरकारास शिफारस. (९) साखरेच्या धंद्याने केलेल्या प्रगतीबद्दल समाधान व सरकारच्या ह्या धंद्याविषयीच्या धोरणाबद्दल नापसती (१०) महत्वाच्या धंद्याच्या वाढीस सहाय्य व्हावे ह्याकरिता शास्त्रीय संशोधनाची अवश्यकता (११) रेल्वेच्या भाड्याचे दरात वाढ करण्यात आली आहे, त्यासवधी असमाधान, इ०

उन्हाळ्याकरिता

सिल्क कोट वापरा

महिंद्रकर बदर्स यांचेकडे तयार अगर करून मिळतील.

बंबाचे माडीवर]

बुधवार चौक, पुणे.

एक्सचेंज बँकांच्या कामांत वाढ

हिंदुस्थान व आशिया खंडातील इतर देश ह्यामध्ये काम करणाऱ्या ब्रिटिश एक्सचेंज बँकाना गेलें वर्ष समाधानकारक गेलें असल्याचें, सदरहु बँकापैकीं काहीं बँकांच्या ३१ डिसेंबर, १९३६ अखेरच्या हिशेबावरून दिसून येतें व्यापारांत थोडी वाढ झाल्या-कारणानें, बँकास काम जास्त मिळालें व त्याचा नफ्यावरहि अनुकूल परिणाम झाला चार्टर्ड बँक, ईस्टर्न बँक, मर्कटाईल बँक व नॅशनल बँक ह्या चार बँकिंग संस्थांच्या जिंदगीत गेल्या वर्षी १०३ कोटींची भर पडली व त्याची एकूण मालमत्ता १९३६ अखेर सुमारे १७० कोटी रुपये झाली मदीं कमी होऊन व्यापार वाढत जाईल त्या मानानें बँका कजें सढळ हातानें देऊ लागतील व त्यानीं रोख्यात गुंतविलेल्या रकमाचें प्रमाण कमी होईल वरील बँकांस १९३६ सालीं झालेला नफा व त्यानीं वाटलेलें डिव्हिडंड ह्याची माहिती पुढील कोष्टकावरून मिळेल —

बँक	निवळ नफा	वाटलेलें डिव्हिडंड
	लक्ष रु.	%
चार्टर्ड बँक ऑफ इंडिया	६०	१५८
ईस्टर्न बँक	१७	७
मर्कटाईल बँक	२२	१२
नॅशनल बँक	५३	१८

हिंदुस्थानात व्यवहार करणाऱ्या एक्सचेंज बँकांची संख्या सुमारे १८ आहे परंतु त्या सर्व पाश्चात्यांच्या मालकीच्या व त्यांच्या हुकमतीखाली काम करणाऱ्या आहेत परराष्ट्रीय व्यापारास पैसा पुरविणें हा त्यांचा मुख्य व्यवहार होय सेंट्रल बँक ऑफ इंडियाचा पुरस्कारानें एक्सचेंज बँकिंगच्या क्षेत्रात आता हिंदी पाऊल पडलें आहे पहिली हिंदी एक्सचेंज बँक लंडनमध्ये ऑगस्ट १९३६ मध्ये उघडण्यात आली इंग्लिश बँकेनेहि परराष्ट्रीय व्यापारविषयक व्यवहार करण्यास सुरवात केली आहे.

प्राप्तीवरील कराराबाबत एक निवाडा

संयुक्त हिंदू कुटुंबांतील विधवेची पोटगी

बधू	श्री. लालजी	बधू
(मयत)	(मयत)	कल्याणजी (हयात)
नामबाई (पत्नी, हयात)		

मुलगा (हयात)

श्री लालजी व त्याचे दोघे बधू मिळून वरील हिंदू एकत्र कुटुंबापैकीं कल्याणजी, त्याचा मुलगा व नामाबाई अशीं तिघे हयात आहेत. नामाबाई ह्या विधवेस १६५ रु. दरमहा पोटगी मिळत आहे ह्या तिघांच्या एकत्र कुटुंबाच्या उत्पन्नामधून ही पोटगीची रकम प्राप्तीवरील कर आकारणीचे वेळीं वजा करावी किंवा नाही असा प्रश्न उपस्थित झाला संयुक्त कुटुंबातील विधवा ह्या दृष्टीनेच नामाबाईस पोटगी मिळत असल्याने तिच्या पोटगीची रकम कराचे आकारणीच्या रकमेतून वजा घालता येत नाही, असा मुंबई हायकोर्टानें निकाल दिला

मोटारगाड्यांच्या उत्पादनात अमेरिकेचा पहिला नंबर

मोटारगाड्यांच्या वार्षिक उत्पादनात अमेरिकेचा पहिला नंबर आहे १९३६ मध्ये अमेरिकेने ४४ लक्ष ५५ हजार नव्या मोटार गाड्या बनवल्या. ग्रेट ब्रिटनचा नंबर दुसरा आहे पण ब्रिटिश उत्पादन फक्त ४ लक्ष, ७५ हजार गाड्या एवढेच गेल्या सालीं झाले.

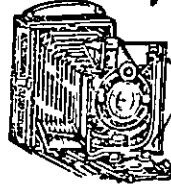
मुंबई सरकारने प्रथम मान्य केलेले, कोल्हापूर सरकारचे आश्रयाखालील

जाधव कॉलेज ऑफ टेलरिंग अन्ड कटिंग

माहिती मागवा] व [नांवें नोंदवा

२९७ बुधवार पुणे सिटी

फोल्डिंग व बॉक्स कॅमेरा

सामर्थ्यवान लेन्स बसविलेला ह्या कॅमे-
न्याने नवशिक्यास सुद्धा फिल्मवर उत्कृष्ट
फोटो घेता येतात बेकार रोज ५ रु मिळवू
शकतात फिल्म कार्ड, फ्रेम, रसायने, कॅमेरा
कसा वापरावा हे सांगणारे पुस्तक मोफत

फोल्डिंग कॅमेरा, रु ५. बॉक्स कॅमेरा न. २, रु २-१२. न १
रु ३-१२ पॅकिंग व पोस्टेज वेगळें

Dutt & Co (12)

15/- Jay Mitra Street,

P. O. HATKHOLA (Calcutta)

CONFIDENCE

is a worth-while asset in business building
The success that has attained Hindusthan's
efforts to serve the public has its origin in
public confidence, its

YEARS OF

Efficient Management, Fair Dealings,
Prompt Settlement of Claims, Liberal
Terms, Enterprize, Judicious, Reserves,
Sound Investments, Huge Assets and
Useful Service

HAS CREATED

PUBLIC CONFIDENCE

The following figures will convince you

NEW BUSINESS

This year 1934-35

Exceeds

2 CRORES & 50 LAKHS

BONUS

PER THOUSAND PER YEAR

On Endowment Rs 23 | On Whole Life Rs. 20

HINDUSTHAN

Co-operative Insurance Society, Ltd.

(ESTD 1907)

Branches Bombay, Madras, Delhi, Patna, Lahore,
Lucknow, Dacca

Offices throughout India & the East.

S. C. MAJUMDAR, N. SARKAR,
MANAGER Bombay Branch. General Manager.

POONA OFFICE — 180, Budhwar Peth.

निवडक बाजारभाव

सरकारी कर्जरोखे

बँक रेट (२८ नोव्हेंबर १९३५ पासून)	३%
५% करमाफ लोन (१९४५-५)	१८-१५
५% (१९३९-४४) लोन	१०५-८
४३% लांब मुदत (१९५५-६०)	११७-४
४% १९४३	१०६-१२
३३% बिनमुदत	९३-०
३३% १९४७-५०	१०५-०
९३% १९४८-५२	९९-५

निमसरकारी रोखे

४% पोर्ट ट्रस्ट (बिगर गॅरंटी व लांब मुदत)	१०७-०
४% मुंबई म्युनिसिपल (लांब मुदत)	१०६-८
४% मुंबई सिटी इंप्रूव्हमेंट ट्रस्ट बॉण्ड (७०वर्षे मुदत)	१०६-८
४% म्हेसूर कर्ज (१९५३-६३)	११०-८
५% म्हेसूर (१९५५)	१२४-०

महळ्याचे भाग

बँका

बँक ऑफ इंडिया (भाग १०० चा, पैकी ५० रु. भरले व १०% डिव्हिडंड)	१३१-४
बँक ऑफ बडोदा (१०० पैकी ५० रु. भरले व १०% डिव्हिडंड)	११०-०
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५० पैकी २५ रु. भरले व ६% डिव्हिडंड)	३४-६
इपीरिअल बँक (५०० रु. १२% डिव्हिडंड)	१५१५-०
इरिक्वॉ बँक (१०० रु. चा भाग ३३% डिव्हिडंड)	१२९-४

रेल्वेज

बौंद-बारामती (१०० रु चा भाग, डिव्हिडंड ४३%)	१०३-०
याचोरा-जामनेर (१०० रु चा भाग, डिव्हिडंड ४३%)	९७-०
अहमदाबाद-प्रातज (५०० रु चा भाग, डिव्हिडंड १०, बोनस ६ रु ४ आ.)	९१०-०

बीज

ब्रॉड ट्रॅन्वे (ऑर्डि. भाग ५० रु डिव्हिडंड १३%)	१५१-४
कराची (१०० रु. चा भाग, डिव्हिडंड ९%)	२७३-१२
युणें इलेक्ट्रिक (१०० रु चा भाग, डिव्हिडंड ९%)	२८५-०
टाटा पॉवर (१,००० रु ऑर्डि. डिव्हिडंड ५३%)	१४९२-८
टाटा पॉवर (१,००० रु प्रेफरन्स, डिव्हिडंड ७३%)	१५६५-०

इतर

टाटा आयर्न (१५० रु. प प्रेफरन्स डिव्हिडंड ६%)	२००-०
टाटा आयर्न (१०० रु. डु प्रेफरन्स, १७ रु. ८ आ)	१७९-०
टाटा आयर्न (७५ रु. ऑर्डि. रु. ६)	३३७-०
टाटा आयर्न (३० रु. डिफर्ड रु ७ आ ८)	१६८०-०

सोनं-चांदी

सोनं (मिंट) प्रत्येक तोळ्यास	३४-१२-६
चांदी (मिंट) प्रत्येक १०० तोळ्यास	५४-१२-०

नागपूर प्रीमिअर को-ऑपरेटिव्ह हाउसिंग सोसायटी, लिमिटेड.

टिळक पुतळयाजवळ, नागपूर सिटी

	रुपये
अधिकृत भाडवळ	१,००,०००
जमा असलेले भाडवळ	८०,६००
रिझर्व्ह फंड	२,७८७
इतर फंड	८९४
मुदतबंद ठेवी	१,६३,०५६
सेव्हिंग बँक ठेवी	५,०१९
मॅमबराकडून येणें असलेलें कर्ज	२,६८,९९०
सरकारी रोखे व तत्समान रोख्यात	
गुंतविलेली एकूण रक्कम	४१,४९४
सोसायटी जास्त कमी मुदतीच्या ठेवी स्वीकारते. ठेवीची रक्कम पूर्ण सुरक्षित शेअर्स व विकत मिळतात आतापर्यंत डिव्हिडंड पांच टक्क्याहून केव्हाही कमी दिलें गेलें नाहीं सोसायटी आपल्या मॅमबराना त्याच्या घराचें तारणावर कर्ज देते	
सोसायटीसंबंधीच्या पूर्ण माहितीसाठी पत्र-व्यवहार करा अगर समक्ष भेटा	
जॉइंट ऑनररी सेक्रेटरीज	

दि साऊंड बँकिंग कॉर्पोरेशन लि.

[स्थापना सन १९३५]

९३।१ लक्ष्मीरोड, पुणे शहर

कामाची वेळ —

दररोज सकाळी १० ते ३, शनिवारी १० ते १

चालू ठेवी द सा द शें २ टक्के व्याजाने स्वीकारल्या जातात

सेव्हिंग बँक ठेवीवर द सा द शें ३ टक्के व्याज दिलें जातें

मुदतीच्या ठेवी ३ महिन्यापासून ३ वर्षेपर्यंत स्वीकारल्या जातात व्याजाचे दराबद्दल बँकेकडे चौकशी करावी

कर्ज सोनं, चांदी सरकारी रोखे, वगैरे तारणावर रक्कम दिल्या जातात

मॅनेजिंग एजंट्स

“WRITE to the Dawn of India Life Insurance Company, Ltd Poona, concerning Pigmy & Monthly Income Deposit Schemes”

पिक्चर-फिट कपडे मिळण्याचें एकच ठिकाण

टेलर्स रिसबूड ब्रदर्स

सदाशिव पेठ हौदानजीक, पुणे २

“दुसरें मूल्यमापन जाहीर झालें”

स्थापनेपासूनच भागीदारांना ६ टक्के फायदा व विवेदारास वाढता नफा वाटून जुन्या व स्थिर झालेल्या कंपन्यास कठीण असें अपूर्व यश संपादन केलेली पहिलीच महाराष्ट्रीय विमा कंपनी.-

कॉमनवेल्थ विमा कंपनी लि., पुणे.

अध्यक्ष-श्री न. चिं. केळकर, संचालक केसरी

हयातीतील विम्यास } दुसऱ्या मूल्यमापनात वाढलेला { हयातीनंतर विम्यास
३७॥ रु. } दर हजारी त्रैवार्षिक नफा { ४५ रु.

जास्त माहितीकरिता समक्ष भेटा अगर लिहा.

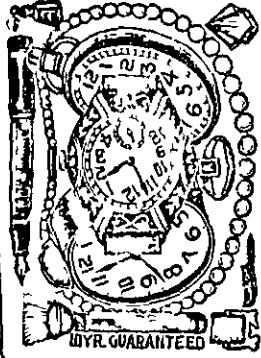
मॅनेजिंग एजन्ट्स.

“अर्थ” ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधंदे, शेती, सहकार, बँकिंग इत्यादि विषयावरील सोपी व व्यावहारिक उपयुक्ततेची पुस्तके

- १ बँका आणि त्याचे व्यवहार
 - २ रिझर्व्ह बँक
 - ३ व्यापारी उलाढाली
- वरील प्रत्येक पुस्तक लोकप्रिय झाले आहे.
किं. १ रु (ट स निराळा)
व्यवस्थापक, ‘अर्थ’ ग्रन्थमाला,
पुणे ४

फक्त १ रु. १२ आपल्यास ३ घड्याळें व १९५ फॅन्सी वक्षिसें

आमच्या मधुर वासाच्या ओठो रोक्षच्या ७ रुप्या १ रु १२ आपल्यास एकदम वेणारास एक सोनेरी मुलाम्याचें डमी रिस्ट बॉच, एक पट्टा, एक रेल्वे टाइम डमी पॉकेट बॉच, एक सेफ्टी वस्तरा, एक हजामतीचा साबण, एक आरसा, एक फणी, एक पावडरचें पाकीट, क्लिपसकट एक पेन्सिल, एक सिगारेट केस, एक आगपेट्याची डबी, एक सिगारेट लाइट, एक हातरुमाल, एक आगटी, एक कात्री, एक साखळीसकट किल्ल्याची रिंग, एक पेन्सिल स्क्रू, १४ कॅरेट रोल्ड गोल्ड निफाचें फाउंटनपेन, ५५५ फूट फोकसचा टॉर्च (किंवा) मजबूत यंत्रसामुग्रीचें व पांच वर्षे गॅरंटीचें एक जर्मन ‘बी’ टाइम पॉसि पॉकेटिंग व पोस्टेज १४ आणि वेगळें

ईस्टर्न ट्रेडिंग कंपनी, पोस्ट बॉक्स नं १२२०४, कलकत्ता (२४)

दि डेक्कन पेपर मिल्स कंपनी, लिमिटेड.

रे पेपर मिल, मुंबवा, पुणे. पदमजी पेपर मिल, मुंबई.

पूर्वी आम्हास लागणारा सर्व कागद आम्ही आपल्या देशांतच तयार करीत होतो, आणि महाराष्ट्रातील कागदाचा धदा सुप्रसिद्ध होता

सध्यांच्या यांत्रिक युगांत, कागदाचे प्रकार आणि त्यास असलेली मागणी विलक्षण वाढली असतां आम्हीं पूर्ण स्वदेशी कागदच कां वापरूं नये आणि आम्हास सर्व स्वदेशी कागद का पुरवतां येऊं नये।

ह्या प्रश्नांस, दि डेक्कन पेपर मिल्स कंपनीनें, अनेक प्रकारांचा व प्रतींचा कागद आपल्या कार्यक्षम कारखान्यांत तयार करून समाधानकारक उत्तर दिलें आहे.

तुम्हास कसलाहि कागद पाहिजे असो, त्यासंबंधानें खालील पत्त्यावर चौकशी करून तो कागद घ्या.

८१५-१६ भवानी पेठ, पुणे.

अहमदाबाद हाऊस, बॅलर्ड एस्टेट, मुंबई.

जुन्या घरांची दुरुस्ती काळजीपूर्वक व रुन दिली जाते.
भेटा अगर लिहा:-

भाऊ गंगाधर साठे, कंत्राटदर
चिमण्या गणपति, सदाशिव ५१२, पुणे.

K. K. & Co.
Photographic Dealers
POONA

हे पत्र पुणे, पेठ मांजुर्दा प. नं १३६१३ आर्यभूषण छापखान्यांत रा अनंत विनायक पटवर्धन यांनी छापिलें, व रा. श्रीपाद वामन काळे, बी. ए., यांनी ‘दुर्गाधिवार,’ मांजुर्दा प. नं. १२४/१३, पुणे शहर, येथें प्रसिद्ध केले.